

**НАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“ – СИМЕОНОВГРАД**

ул. „Иван Арнаудов“ № 10, тел. 03781/66-06

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР: .....

/Светлана Стоева/

Заповед № РД 1260-26/15.09.2026 г.

**ПРОГРАМА  
ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ  
И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ  
ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ  
ОТ НУ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“ – СИМЕОНОВГРАД  
(2026 – 2027 учебна година)**

## **ВЪВЕДЕНИЕ**

Общата подкрепа стои в основата на образованието, насочено към развитие на децата и учениците като уважаващи себе си, автономни и свободни личности. Тя изгражда условията на образователната среда на ниво подготвителна група, клас и училище за всички деца и ученици, така че никое дете да не остане извън образователния процес.

На ниво подготвителна група и клас подкрепата е насочена към превенция на обучителните затруднения – трудностите, които децата и учениците срещат при усвояване на учебното съдържание, без те непременно да са свързани със специфични нарушения на способността за учене. Ранното разпознаване на затрудненията и своевременната педагогическа реакция са основа за успешното включване и напредък.

На ниво училище подкрепата е насочена към комуникацията и сътрудничеството между педагогическите специалисти, екипната работа, консултирането и обмена на ефективни начини за работа. Подкрепата е част от планирането на обучението, от връзката между училището и семейството и от изграждането на професионална общност.

Настоящата програма съчетава два взаимно свързани аспекта – предоставяне на равни възможности и приобщаване. Равните възможности предполагат премахване или ограничаване на пречките пред достъпа, участието и напредъка. Приобщаването изисква училищната среда да се организира така, че различията между децата да бъдат отчитани без дискриминация и без понижаване на очакванията към тях.

## **НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА ОСНОВА**

- Закона за предучилищното и училищното образование;
- Закона за защита от дискриминация;
- Закона за закрила на детето;
- Наредбата за приобщаващото образование;
- Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;
- действащите държавни образователни стандарти, приложими към дейността на училището;
- Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021–2030) и действащия План за действие за периода 2025–2027 г.;
- Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021–2030), доколкото мерките ѝ са приложими към училищната среда;
- училищната стратегия за развитие, Годишния план за дейността, Програмата за превенция на ранното напускане на училище, Плана за квалификационната дейност и останалите вътрешни училищни документи.

## **ПРОБЛЕМАТИКА, СВЪРЗАНА С РАВНИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ, ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНТЕГРАЦИЯ И ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ**

Образователната интеграция и приобщаващото образование изискват защита на правата на децата и учениците, недопускане на дискриминация и осигуряване на условия за пълноценно участие и социална реализация. Не се допуска сегрегация или изолиране на деца и ученици по етнически, социален, здравословен или друг признак.

Приобщаването не се свежда до физическото присъствие на детето в училище. То включва реално участие в учебните и извънкласните дейности, принадлежност към класа и училищната общност, достъп до подкрепа, възможност за изява и проследим образователен напредък.

Образователната интеграция на децата и учениците от етническите малцинства се разглежда в контекста на равния достъп, усвояването на българския книжовен език, уважението към културната идентичност, преодоляването на стереотипи и недопускането на дискриминация. Етническата принадлежност сама по себе си не се приема като дефицит или автоматичен признак за образователен риск.

За децата и учениците със специални образователни потребности, хронични заболявания, в риск или с изяви дарби се осигурява подкрепа съобразно индивидуалните им потребности и действащата нормативна уредба. Когато училището не разполага със съответен специалист, необходимото взаимодействие се организира с компетентни външни специалисти и институции.

**Практическата реализация на равните възможности и приобщаването в училището се осъществява в следните направления:**

- осигуряване на равен достъп до качествено образование за всички деца и ученици;
- своевременно обхващане и задържане на децата в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- утвърждаване на интеркултурното образование и възпитание в толерантност и взаимно уважение;
- създаване на предпоставки за успешна социализация и пълноценно участие на децата и учениците със СОП и от уязвими групи;
- подкрепа за овладяване на българския книжовен език;
- съхраняване и развитие на културната идентичност при уважение към общите граждански ценности;
- поощряване на взаимното уважение, разбирателството и сътрудничеството между всички деца и ученици;
- предоставяне на обща и при необходимост допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- активно партньорство с родителите и взаимодействие с компетентните институции.

## **ОСНОВНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И РИСКОВИ ФАКТОРИ**

За реализацията на програмата е необходимо системно да се наблюдават факторите, които могат да затруднят достъпа, участието или напредъка на отделни деца и ученици. Сред тях са:

- непълно или нередовно обхващане на деца от уязвими общности в предучилищното и училищното образование;
- недостатъчно владение на български език при постъпване в подготвителна група или първи клас;
- обучителни затруднения и натрупани пропуски в основни знания и умения;
- затруднения при плавния преход от семейната езикова среда към овладяване на официалния език;
- социално-икономически затруднения, които ограничават достъпа до ресурси и дейности;
- негативни стереотипи, предразсъдъци и риск от дискриминационни нагласи;
- недостатъчно ефективно сътрудничество между институциите по конкретни случаи;

- недостатъчно участие на част от родителите като партньори в образователния процес;
- миграция на семейства и необходимост от проследяване на движението и обхвата на децата;
- системни отсъствия, ниска мотивация и други ранни признаци за риск от отпадане;
- необходимост от своевременно разпознаване и подкрепа на деца и ученици със СОП, хронични заболявания, в риск или с изявиени дарби;
- необходимост от устойчиво повишаване на компетентностите на педагогическите специалисти за работа в приобщаваща и мултикултурна среда.

## **I. ЦЕЛИ**

- Пълноценна социализация и приобщаване на всички деца и ученици, включително тези от уязвими групи и със специални образователни потребности.
- Гарантиране на равен достъп до качествено образование и равнопоставено участие в училищния живот.
- Създаване на условия за индивидуален напредък чрез обща и при необходимост допълнителна подкрепа за личностно развитие.
- Гарантирано обучение в дух на толерантност, недискриминация, взаимно уважение и приемане на различията.
- Подкрепа за овладяване на българския книжовен език и преодоляване на обучителните затруднения.
- Съхраняване и развитие на културната идентичност без допускане на изолация, сегрегация или стереотипизиране.
- Приобщаване на родителите към образователния процес и засилване на участието им в училищния живот.
- Превенция на отсъствията, риска от отпадане и преждевременното напускане на училище.
- Развитие на професионалните компетентности на педагогическите специалисти за работа в приобщаваща и мултикултурна среда.
- Подкрепа за интересите, силните страни и изявените способности на децата и учениците.

## **II. ЗАДАЧИ**

- ранно идентифициране на затрудненията и потребностите от подкрепа;
- планиране на педагогически мерки според конкретната потребност, а не според принадлежността към определена група;
- поддържане на ефективна комуникация между учители, родители и директор;
- осигуряване на участие в ЦОУД, занимания по интереси, STEM, спортни и творчески дейности;
- изграждане на позитивен климат в класа и училището;
- своевременно взаимодействие с компетентни институции при необходимост;
- проследяване на резултатите и актуализиране на мерките през учебната година.

## **III. ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ**

### **1. Обхват, посещаемост и превенция на отпадането**

- Ежедневно проследяване на посещаемостта и своевременно изясняване на причините за отсъствията.

- Контакт с родител при системни или необясними отсъствия и договаряне на конкретни мерки.
- Работа по действащия механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането.
- Координация с общината, социалните служби и други компетентни институции при необходимост.
- Проследяване на деца и ученици при миграция на семейството в рамките на правомощията на училището.

## **2. Превенция и преодоляване на обучителни затруднения**

- Входна диагностика/установяване на началното равнище и анализ на резултатите.
- Наблюдение на индивидуалния напредък и ранно установяване на затрудненията.
- Допълнителна работа, консултации, диференцирани задачи и подходящи учебни ресурси.
- Използване на възможностите на ЦОУД за подкрепа на самоподготовката и затвърдяване на основни умения.
- Периодичен анализ на резултатите и актуализиране на мерките.

## **3. Подкрепа за усвояване на българския книжовен език**

- Създаване на богата езикова среда в подготвителната група и I–IV клас.
- Допълнителни упражнения за разбиране, устно изразяване, четене и писане при установена потребност.
- Използване на игрови, визуални, практически и интерактивни методи.
- Работа с родителите за насърчаване на редовното посещение, четенето и езиковото развитие.

## **4. Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие**

- Предоставяне на обща подкрепа според установените потребности и възможностите на училището.
- При наличие на основания – организиране на оценка на индивидуалните потребности и допълнителна подкрепа по нормативно установения ред.
- При необходимост взаимодействие с външни специалисти и компетентни структури, без да се приписват функции на несъществуващи в щата длъжности.
- Подкрепа за деца и ученици в риск, с хронични заболявания, със СОП или с изяви дарби според конкретната необходимост.

## **5. Работа с родители**

- Провеждане на информационни срещи и индивидуални консултации.
- Ранно информиране за обучителни затруднения, отсъствия, промени в поведението и необходимост от подкрепа.
- Специализирана работа с родители за повишаване на заинтересоваността към образователния процес.
- Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи.
- Привличане на родителите като партньори в училищни инициативи, празници, творчески и практически дейности.

## **6. Интеркултурно образование, толерантност и недискриминация**

- Включване на интеркултурни теми в учебни и извънкласни дейности.
- Разработване и реализиране на училищни изяви, представящи културни традиции без стереотипизиране на учениците.
- Поощряване на взаимното уважение, разбирателството и сътрудничеството.
- Свободно изразяване на мнение при уважение към правата и достойнството на другите.
- Стимулиране на активност и самостоятелност при решаване на конфликтни ситуации по мирен начин.

#### 7. Участие в училищния живот и развитие на потенциала

- Равен достъп до занимания по интереси, спорт, училищни празници, състезания и инициативи.
- Използване на STEM центъра и практическите дейности за активно включване на ученици с различни интереси и силни страни.
- Насърчаване на ученическата инициатива и участие в решения, подходящи за възрастта.
- Подкрепа за изявените способности и талантите.

#### 8. Квалификация и професионално взаимодействие

- Квалификация за работа в мултикултурна и приобщаваща образователна среда.
- Методически обмен за преподаване на български език на деца, за които той не е майчин.
- Обмен на добри практики за управление на класа, превенция на обучителни затруднения и позитивна дисциплина.
- Координация между класни ръководители, учители, учители в ЦОУД и директора.

#### 9. Междунституционално взаимодействие

- Осигуряване на ефективна координация със заинтересованите страни при конкретен случай.
- Съвместна работа с общински и социални услуги, когато това е необходимо и приложимо.
- Сътрудничество с РУО – Хасково, Община Симеоновград, ДСП/ОЗД, МКБППМН, МВР и други компетентни институции в рамките на законовите им правомощия.

### IV. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

| № | Дейност                                                | Отговорник                    | Срок      | Резултат                          |
|---|--------------------------------------------------------|-------------------------------|-----------|-----------------------------------|
| 1 | Анализ на обхвата, посещаемостта и рисковите фактори   | Директор; класни ръководители | IX–X.2026 | Установени потребности и мерки    |
| 2 | Входна диагностика и анализ на резултатите             | Учители                       | IX–X.2026 | Определени обучителни затруднения |
| 3 | Допълнителна работа и консултации според потребностите | Учители                       | Текущо    | Индивидуален напредък             |
| 4 | Подкрепа за български език и езиково развитие          | Учители ПГ и I–IV клас        | Текущо    | Подобрени езикови умения          |
| 5 | Ежедневно проследяване на отсъствията                  | Класни ръководители           | Ежедневно | Ранна реакция при риск            |
| 6 | Работа с родители при                                  | Класни                        | При       | Повишена                          |

| №  | Дейност                                                           | Отговорник                                      | Срок                      | Резултат                        |
|----|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|---------------------------------|
|    | риск от отсъствия/затруднения                                     | ръководители; директор                          | необходимост              | ангажираност                    |
| 7  | Дейности за толерантност и недискриминация                        | Педагогически специалисти                       | През годината             | Позитивен училищен климат       |
| 8  | Интеркултурни инициативи и училищни празници                      | Педагогически екип                              | По годишния план          | Участие и взаимно уважение      |
| 9  | Включване в ЦОУД, занимания по интереси, STEM, спорт и творчество | Педагогически специалисти                       | През годината             | Равнопоставено участие          |
| 10 | При необходимост – оценка и организиране на допълнителна подкрепа | Директор; определени специалисти по реда на НПО | При възникнала потребност | Адекватна индивидуална подкрепа |
| 11 | Квалификация и методически обмен                                  | Директор; главен учител; ККД                    | По плана за квалификация  | Повишени компетентности         |
| 12 | Координация с компетентни институции по конкретни случаи          | Директор; класни ръководители                   | При необходимост          | Съгласувани действия            |
| 13 | Междинен анализ на изпълнението                                   | Директор; педагогически екип                    | II.2027                   | Актуализирани мерки             |
| 14 | Анализ на резултатите от НВО IV клас и училищното оценяване       | Учители; директор                               | VI–VII.2027               | Изводи за следващата година     |
| 15 | Годишен отчет на програмата                                       | Директор                                        | VI–VII.2027               | Оценка на изпълнението          |

## V. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- участие на всички заинтересовани страни в процеса на приобщаване;
- устойчив обхват на подлежащите на задължително предучилищно и училищно образование;
- намаляване на системните отсъствия и риска от отпадане;
- успешно включване на деца и ученици от уязвими групи в общата училищна среда;
- своевременно предоставена подкрепа при обучителни затруднения;
- повишаване на индивидуалния образователен напредък;
- по-активно участие на родителите;
- по-широко участие в ЦОУД, занимания по интереси, STEM, спортни и творчески дейности;
- развитие на знания, умения и професионални компетентности на педагогическите специалисти за работа в приобщаваща и мултикултурна среда;
- разпространяване на добри практики за равнопоставеност, толерантност и приобщаване.

## VI. ПЛАНИРАНЕ И ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

Програмата се изпълнява за учебната 2026/2027 година и се съгласува с годишното планиране на училището. За разлика от предходния вариант на документа, не се обвързва с приключили стратегически периоди и програми 2014–2020 или с планове с хоризонт до 2025 г.

Основен източник за финансиране са средствата по бюджета на училището в рамките на приложимите нормативни правила. При наличие на възможност могат да се използват целеви средства за работа с уязвими групи, национални програми, проекти и програми с европейско или друго допустимо външно финансиране, както и други законосъобразни източници.

При участие в конкретен проект или програма дейностите, допустимите разходи и ставките се изпълняват съобразно условията и указанията на съответния източник на финансиране.

## VII. ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И РЕЗУЛТАТ

Индикаторите се използват за проследяване на реалното изпълнение на програмата и за вземане на решения за продължаване, промяна или допълване на мерките.

| Област                  | Индикатори за изпълнение                                                              | Индикатори за резултат                                     |
|-------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|
| Обхват                  | Брой деца/ученици, проследени по обхват и посещаемост; брой случаи с предприети мерки | Дял на редовно посещаващите; динамика на отсъствията       |
| Подкрепа                | Брой деца/ученици с приложени мерки за обща/допълнителна подкрепа                     | Индивидуален напредък; преодолен или ограничен затруднения |
| Български език          | Брой реализирани допълнителни дейности/мерки                                          | Напредък в устната и писмената комуникация                 |
| Родители                | Брой срещи, консултации и включвания в инициативи                                     | Повишено участие и своевременно комуникация                |
| Училищен климат         | Брой дейности за толерантност, интеркултурност и превенция                            | Намаляване на прояви на изолация, дискриминация и тормоз   |
| Участие                 | Брой включени в ЦОУД, занимания по интереси, STEM, спорт и творчество                 | По-широко и устойчиво участие в училищния живот            |
| Квалификация            | Брой педагогически специалисти, включени в релевантни квалификационни дейности        | Приложени нови подходи и споделени добри практики          |
| Образователни резултати | Анализ на текущо/изходно оценяване и НВО IV клас                                      | Тенденции в резултатите и определени последващи мерки      |

## VIII. НАБЛЮДЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Наблюдението на изпълнението на програмата има за цел:

- отчитане на постигнатите резултати;
- проследяване на връзката между предприетите мерки и постигнатия напредък;
- анализиране на затрудненията и набелязване на нови или актуализирани мерки;

- информирание на педагогическия екип за състоянието на изпълнението;
- предлагане на промени при настъпили обстоятелства или при недостатъчна ефективност на определена мярка.

Междинен анализ се извършва след приключване на първия учебен срок, а годишен анализ – в края на учебната година. При необходимост мерките се актуализират и преди тези срокове.

При наблюдението не се използва етническата принадлежност като самостоятелен показател за образователен риск. Лични и чувствителни данни се обработват само при наличие на правно основание и в обем, необходим за изпълнение на конкретните задължения на училището.

## **IX. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДРУГИ УЧИЛИЩНИ ДОКУМЕНТИ**

Изпълнението на настоящата програма се координира с Програмата за превенция на ранното напускане на училище, Годишния план за дейността, Плана за квалификационната дейност, дейностите по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование, механизмите за превенция и интервенция при насилие и тормоз и останалите действащи вътрешни документи. Не се дублират механично дейности, когато те вече са подробно регламентирани в друг училищен акт; прилага се съответният документ и резултатът се отчита и по настоящата програма, когато е относим.

## **X. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ**

Програмата се прилага през учебната 2026/2027 година. Тя подлежи на актуализиране при промяна на нормативната уредба, при промяна в потребностите на училищната общност или когато наблюдението покаже необходимост от нови мерки.

**Програмата е утвърдена със Заповед № РД 1260-26/15.09.2026 г. на директора на НУ „Отец Паисий“ – Симеоновград.**